

Versie: 1.0 (februari 2025)

Uitgegeven door: Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

Doelgroep: Wildbeheereenheden (WBE's)

WBE-Handboek 2025

Richtlijnen en handvatten voor effectief faunabeheer en samenwerking

Over deze versie

Dit handboek is een herziening van de uitgave uit 2023 en biedt een geactualiseerd overzicht van wetgeving, beleid en praktische richtlijnen voor WBE's. Het handboek wordt digitaal beschikbaar gesteld en periodiek bijgewerkt.

Versiebeheer:

- Versie 1.0 – Februari 2025: Eerste uitgave van de herziening
- Toekomstige updates worden aangegeven als 1.1, 1.2 (kleine wijzigingen) of 2.0 (grote herziening).

Voor vragen of aanvullingen kunt u contact opnemen met de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging: info@jagersvereniging.nl

Inhoudsopgave

1. Voorwoord

DEEL I – Faunabeleid

2. Wetgeving
3. Positie WBE

DEEL II – WBE organisatie

4. De WBE als vereniging
5. WBE-plan
6. Omgevingscommunicatie

DEEL III – Praktische informatie

De verschillende documenten in dit deel zijn online te vinden

Met de invoering van de Omgevingswet heeft de Rijksoverheid de uitwerking hiervan gedecentraliseerd naar provincie en gemeenten. In de provincie wordt dit vertaald naar een Omgevingsverordening en de diverse beleidsuitwerkingen zoals Natuurbeleid. Gemeenten leggen regels vast in een Omgevingsvisie en met een uitwerking in de Omgevingsplannen.

Alle beleidsdocumenten samen hebben hun invloed op de uitvoering van het faunabeheer. Dit is een zeer complexe wereld waarin de Wildbeheereenheden (WBE's) hun weg moeten vinden. Terwijl het vaak al moeilijk genoeg is om uitvoering te geven aan het dagelijks faunabeheer.

Om de WBE's hierin te ondersteunen heeft de Jagersvereniging het initiatief genomen om het handboek uit 2023 te herzien. Daarbij is gekozen voor een driedeling van het handboek.

Deel I behandelt de wetgeving van faunabeleid en de positie van de WBE's hierin.

Deel II gaat in op de WBE-organisatie zelf en de rol die zij kan innemen naar de verschillende samenwerkingspartners. Er wordt ook een handreiking gedaan voor het maken van een WBE-plan. Een plan waarmee de WBE bij het aangaan van nieuwe contacten haar visitekaartje kan afgeven en wat tevens een introductiedocument kan zijn voor nieuwe leden.

Deel III vormt een bundel van praktische informatie en handleidingen. Deze zijn per onderwerp apart te raadplegen en vormen een naslagwerk op het moment dat het ook daadwerkelijk aan de orde is. Hier zijn ook de folders, informatieveideo's en notities digitaal beschikbaar.

Het handboek wordt aan WBE's verstrekt in de vorm van een digitaal exemplaar. Toekomstige aanvullingen voor het handboek zullen digitaal worden aangekondigd en beschikbaar gesteld.

Het bestuur van de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging hoopt met deze nieuwe uitgave de WBE's te ondersteunen en te stimuleren in de belangrijke rol die zij vervullen.

HOOFDSTUK 2

Wetgeving

HOOFDSTUK 2

- 2.1 Inleiding
- 2.2 Europa
- 2.3 Nederland
- 2.4 Provincie
- 2.5 Gemeente
- 2.6 Samenvatting

2.1 INLEIDING

Als lidstaat van de Europese Unie opereert Nederland binnen het kader van Europa. Dit vormt de basis waarop het nationale beleid wordt vastgesteld. Binnen Nederland bepaalt de regering de algemene regels, maar de uitwerking en uitvoering daarvan wordt overgelaten aan de lagere overheden, zoals provincies en gemeenten (decentraal bestuur). Dit decentrale bestuur kan ervoor zorgen dat WBE's in hun werkveld te maken krijgen met verschillen in regelgeving.

In dit hoofdstuk bespreken we de verschillende wetten en overheidsniveaus die van invloed zijn op de jacht. Hoewel Europese en nationale wetgeving soms ver van de dagelijkse praktijk lijken te staan, vormen ze wel de basis voor wat lokaal in het fauna-beheer mogelijk is.

2.2 EUROPA

Binnen Europa zijn enkele belangrijke richtlijnen opgesteld ter bescherming van in het wild levende dieren. De belangrijkste zijn de EU Vogelrichtlijn, de EU Habitatrichtlijn en de EU Natuurherstelwet:

EU Vogelrichtlijn

De Vogelrichtlijn richt zich op het behoud van alle in Europa in het wild levende vogelsoorten. Lidstaten van de EU zijn verplicht:

- Alle noodzakelijke maatregelen te nemen om populaties van deze vogelsoorten op een gezond niveau te houden of te brengen. Dit niveau moet voldoen aan ecologische, wetenschappelijke en culturele eisen.
- Gevarieerde en voldoende grote leefgebieden voor deze vogels te beschermen, in stand te houden of te herstellen.

EU Habitatrichtlijn

De Habitatrichtlijn heeft als doel de biologische diversiteit binnen de EU te waarborgen. Dit wordt gedaan door:

- Natuurlijke habitats en een aantal specifieke dier- en plantensoorten van Europees belang te beschermen of te herstellen naar een gunstige staat van instandhouding.
- Extra bescherming te bieden aan deze aangewezen soorten in heel Europa.

EU Natuurherstelwet

De Natuurherstelwet verplicht EU-lidstaten om beschadigde ecosystemen te herstellen volgens een strikte tijdlijn:

- 2030: Minstens 30% van de ecosystemen op de lijst moet hersteld zijn.
- 2040: Minstens 60% van deze ecosystemen moet hersteld zijn.
- 2050: Minstens 90% van deze ecosystemen moet in een herstelde staat verkeren.

Voor Natura 2000-gebieden geldt al een verslechteringsverbod op basis van de Habitatrichtlijn. Dit betekent dat deze gebieden niet mogen verslechteren en prioriteit krijgen bij natuurherstelmaatregelen tot 2030.

Europese regelgeving als basis voor Nederlands natuurbeschermingsrecht

De Nederlandse wetgeving op het gebied van soortenbescherming is gebaseerd op de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn.

- De Vogelrichtlijn richt zich op de bescherming van alle in het wild levende vogelsoorten.
- De Habitatrichtlijn biedt bescherming aan door Europa aangewezen dier- en plantensoorten die strikte bescherming verdienen.

Uitgangspunten van het Europees beleid

In de Europese wetgeving geldt een algemeen verbod op het opzettelijk doden van beschermde soorten. Men is wettelijk verplicht te streven naar soorten in een gunstige staat van instandhouding te brengen of te houden. Er zijn echter twee belangrijke uitzonderingen op dit verbod:

1. Jacht

In Nederland is er voor gekozen om maar een beperkt aantal van deze Europees aangewezen Jachtsoorten op de Wildlijst te plaatsen. Het gaat hier om de soorten die zijn opgenomen in de bijlage II van de Vogelrichtlijn en alle soorten op de lijst van het **Beneluxverdrag**.

2. Derogaties

Daarnaast biedt de Europese wet- en regelgeving onder zeer strikte voorwaarden de mogelijkheid om beschermde soorten te doden. Dit betreft uitzonderingen die lidstaten kunnen toepassen wanneer het beheer via de jacht niet voldoende is om maatschappelijke, economische of sociale schade te voorkomen of te bestrijden.

Aangezien het om uitzonderingen gaat, zijn de voorwaarden streng:

- o Noodzaak: Er moet een duidelijk wettelijk belang of noodzaak zijn om af te wijken van het verbod. Welke belangen dit zijn is wettelijk vastgelegd.
 - o Geen alternatieven: Het moet worden aangetoond dat er geen alternatieve, bevredigende oplossingen bestaan.
 - o Proportionaliteit: De maatregel moet in verhouding staan tot het beoogde doel.
- Deze strikte voorwaarden zorgen ervoor dat het doden van beschermde soorten alleen in zeer specifieke en noodzakelijke gevallen plaats kan vinden.

Gunstige staat van instandhouding

Een soort wordt als in een gunstige staat van instandhouding beschouwd als aan de volgende criteria wordt voldaan:

1. Populatie dynamiek:
De soort blijft een levensvatbaar onderdeel van de natuurlijke habitat waarin hij voorkomt en zal dat naar verwachting ook op lange termijn blijven.
2. Verspreidingsgebied:
Het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort wordt niet kleiner en lijkt dat in de toekomst ook niet te worden.
3. Beschikbare habitat:
Er is voldoende geschikte habitat aanwezig om de populaties van de soort op lange termijn in stand te houden.

Deze uitgangspunten vormen de basis voor de bescherming en het beheer van wilde dieren en planten in Nederland.

Wildlijstsoorten – bejaagbare soorten

Binnen het Europese beleid zijn er lijsten opgesteld van diersoorten waarvoor het jachtregime van toepassing kan zijn. Deze lijsten bevatten ook soorten die bijvoorbeeld in Nederland niet of nauwelijks voorkomen. Van de 42 soorten die in het Beneluxverdrag worden genoemd, zijn er vijf opgenomen in de Nederlandse Wildlijst:

- Fazant
- Houtduif

Staat van instandhouding van in het wild levende populaties

In Nederland zijn er drie beschermingsregimes die zorgen voor de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende populaties:

1. EU Vogelrichtlijn

Deze richtlijn is van toepassing op alle vogelsoorten die van nature in Nederland voorkomen. Het doel is om de populaties van deze soorten te beschermen en in stand te houden.

2. EU Habitatrichtlijn

Deze richtlijn geldt voor kwetsbare soorten die zijn opgenomen in de annexen II, IV en V van de Habitatrichtlijn. Deze soorten hebben extra bescherming nodig vanwege hun kwetsbaarheid.

3. Andere beschermde soorten

Dit zijn soorten die niet onder de Vogel- of Habitatrichtlijn vallen, maar die wel door de wetgever een bijzondere beschermingsstatus hebben gekregen. Alle zoogdiersoorten in Nederland vallen onder deze categorie. Ze staan ook op de lijst van de Benelux-overeenkomst (Beneluxverdrag), die een extra beschermingsniveau biedt.

Deze drie beschermingsregimes zorgen ervoor dat de biodiversiteit in Nederland wordt bewaakt en dat bedreigde soorten de nodige bescherming krijgen om hun populaties gezond te houden.

- Haas
- Konijn
- Wilde eend

Deze soorten komen in Nederland in aanmerking voor jacht. Echter, het is belangrijk om te benadrukken dat zij alleen bejaagd mogen worden als zij voldoen aan het criterium van een gunstige staat van instandhouding. Dit betekent dat de populaties van deze soorten gezond en stabiel moeten zijn om jacht verantwoord mogelijk te maken.

Zie de explainer video over de Nederlandse rekenmethode van de staat van instandhouding: <https://www.youtube.com/watch?v=ofuYs8n1CBE>

Door de toepassing van deze Nederlandse rekenmethode heeft de “ongunstige staat van instandhouding” in verschillende provincies geleid tot het sluiten van de jacht op het haas. Dit is het geval in de provincies Groningen, Limburg en Utrecht.

2.3 NEDERLAND: DE OMGEVINGSWET

De Omgevingswet bundelt en vereenvoudigt oude wetgeving met betrekking tot de fysieke leefomgeving, en heeft deze geïntegreerd in één wet. Het betreft een kaderwet die verder wordt uitgewerkt in vier algemene maatregelen van bestuur:

- Omgevingsbesluit (Ob): regels over procedures;
- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl): regels voor de overheid, wat er in verordeningen en plannen moet worden opgenomen;
- Besluit activiteiten leefomgeving (Bal): regels voor burgers en bedrijven;
- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl): regels met betrekking tot bouwwerken.

Wat betreft jacht, populatiebeheer en schadebestrijding zijn er in hoofdstuk 8 van de Omgevingswet aanvullende regels opgenomen. Deze regels bevatten onder andere:

- de rol van faunabeheereenheden;
- de inhoud en procedures voor faunabeheerplannen;
- de verplichting om aan te sluiten bij een WBE;
- de voorwaarden voor het rechtmatig uitoefenen van de jacht;
- de verplichting tot het hebben van een aansprakelijkheidsverzekering.

De Omgevingswet heeft als uiteindelijk doel het realiseren van maatschappelijke doelen (artikel 1.3), met een focus op duurzame ontwikkeling, de bewoonbaarheid van het land, en het beschermen en verbeteren van het leefmilieu.

Verplichting jachthouder

Omgevingswet Artikel 11.65 Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)

“De jachthouder doet datgene wat een goed jachthouder betaamt om een redelijke stand van het in zijn jachtveld aanwezige wild te handhaven, of, bij het ontbreken daarvan, te bereiken, en om schade door dat wild te voorkomen. Deze verplichting betekent dat de jachthouder overmatige benutting moet voorkomen, rekening houdt met een goede leeftijdsopbouw van de wildpopulaties in zijn veld en, in overleg met de grondgebruiker, zo nodig biotoopverbeterende maatregelen neemt teneinde een redelijke wildstand in zijn veld te bereiken.”

Omgevingswet verder toegelicht

Het soortenbeschermingsrecht onder de Omgevingswet heeft als uitgangspunt een verbod op het doden van in het wild levende dieren. Het doden van dieren valt onder de categorie Flora- en Fauna-activiteit. Volgens de Omgevingswet wordt dit gedefinieerd als: “Een activiteit met mogelijke gevolgen voor van nature in het wild levende dieren of planten.”

Flora- en Fauna-activiteiten zijn vergunningsplichtig. Dit betekent dat, om buiten de reguliere jacht op wildsoorten in Nederland in het wild levende dieren te mogen doden, een omgevingsvergunning voor een Flora- en Fauna-activiteit moet worden aangevraagd bij de provincie. De provincie is doorgaans het bevoegd gezag voor uitzonderingen binnen het soortenbeschermingsrecht.

Schadelijke handelingen bij vogels

Voor bepaalde handelingen bij vogels geldt een vergunningplicht (artikel 11.37, lid 1, Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)). Onder deze schadelijke handelingen vallen:

- Het opzettelijk doden of vangen van vogels.
- Het opzettelijk vernielen, beschadigen of wegnemen van nesten, rustplaatsen of eieren.
- Het rapen en in bezit hebben van eieren.
- Het opzettelijk verstoren van vogels.

Schadelijke handelingen bij soorten uit de habitatrichtlijn en internationale verdragen

Ook voor schadelijke handelingen bij soorten die worden beschermd onder de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bonn en Bern is een vergunning vereist (artikel 11.46, lid 1, Bal). Dit betreft in het wild levende diersoorten (anders dan vogels) die vallen onder:

- Bijlage IVa van de Habitatrichtlijn.
- Bijlage II van het Verdrag van Bern.
- Bijlage I van het Verdrag van Bonn.

Schadelijke handelingen die in hun natuurlijke verspreidingsgebied vergunningplichtig zijn:

- Het opzettelijk doden of vangen.
- Het opzettelijk vernielen of rapen van eieren in de natuur.
- Het opzettelijk verstoren.
- Het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen.

Schadelijke handelingen bij soorten genoemd in het bal

Daarnaast is een vergunning nodig voor schadelijke handelingen bij dieren en planten die vermeld staan in bijlage IX van het Bal. Dit zijn soorten die in Nederland beschermd zijn, maar niet vallen onder de Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de verdragen van Bonn en Bern. Voor dieren in bijlage IX, onder A van het Bal geldt de vergunningplicht (artikel 11.54, lid 1, Bal). Het gaat hier om in het wild levende dieren die niet bedreigd zijn, zoals: zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers.

Vrijstelling van de Omgevingsvergunningplicht – Vergunningsvrije gevallen

Onder de Omgevingswet kunnen de minister en de provincies vrijstellingen vaststellen voor bepaalde flora- en fauna-activiteiten die normaal gezien vergunningplichtig zouden zijn. Dit kan worden geregeld via de Omgevingsregeling of provinciale omgevingsverordening. Een vergelijkbare regeling bestond al onder de Wet Natuurbescherming, waar we het hadden over Nationaal en Provinciaal vrijgestelde soorten, specifiek voor schadebestrijding door grondgebruikers (maar niet voor jagers). Hoewel sommige flora- en fauna-activiteiten geen omgevingsvergunning meer nodig hebben, moeten ze wel voldoen aan bepaalde voorwaarden om voor een vrijstelling in aanmerking te komen.

Vrijstelling in de Omgevingsregeling (Minister)

De Omgevingsregeling bepaalt voor welke flora- en fauna-activiteiten geen vergunning vereist is. Dit betreft onder andere (volgens artikelen 11.43, 11.51, 11.57 en 11.61 Bal):

- Het bestrijden van schade door Canadese ganzen, houtduiven, kauwen of zwarte kraaien door een grondgebruiker (bijvoorbeeld schade aan mais- of graanvelden).
- Het bestrijden van schade door vossen door een grondgebruiker (bijvoorbeeld vossen die weidevogels, ganzen, eenden, konijnen of lammeren aanvallen).
- Het bestrijden van schade door konijnen door een grondgebruiker (bijvoorbeeld schade aan gewassen of het overbrengen van ziekten op tamme konijnen).

Deze vrijstellingen kunnen niet in de provinciale omgevingsverordening worden opgenomen.

Vrijstelling van de Omgevingsvergunningplicht in de Provinciale Omgevingsverordening

De provinciale omgevingsverordening kan vrijstellingen bevatten voor het bestrijden van andere schadeveroorzakende dieren die niet in de Omgevingsregeling staan. Ook in dit geval dient er sprake te zijn van een goedgekeurd FBP. Echter, de vrijstellingen voor konijnen, vossen, Canadese ganzen, houtduiven, kauwen en zwarte kraaien kunnen niet door de provincies worden toegevoegd, omdat deze al geregeld zijn in de Omgevingsregeling.

Toestemmingsverklaring van Grondgebruiker aan Jager

De vrijstelling die wettelijk geldt voor grondgebruikers die schadeveroorzakende dieren bestrijden, geldt ook voor anderen die toestemming van de grondgebruiker hebben om dit te doen. Dit geldt ook voor jagers of wilbbeheereenheden die de toestemming van de grondgebruiker hebben, zoals vastgelegd in de artikelen 11.44, 11.52, lid 5, en artikel 11.58, lid 6, van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

2.4 PROVINCIE

Elke provincie bepaalt haar eigen natuurbeleid binnen de kaders van nationale en Europese wet- en regelgeving. Dit beleid mag niet in strijd zijn met hogere (nationale en internationale) regels. Zo zijn provincies verplicht om volgens de Natuurherstelwet beleid te maken voor al hun Natura 2000-gebieden. In dit beleid worden onder andere de natuurdoelen en de benodigde beschermingsmaatregelen vastgelegd.

Naast de bescherming van Natura 2000-gebieden hebben provincies ook beleid opgesteld voor andere delen van het landelijk gebied. Voorbeelden hiervan zijn het bodembeleid, het natuurnetwerk en de groenblauwe dooradering. De uitvoering van dit beleid, inclusief de benodigde maatregelen en middelen, wordt vastgelegd in de Provinciale Omgevingsverordening.

Faunabeheerplan

Het provinciale natuurbeleid vormt de basis voor verdere uitwerking, zoals het Faunabeheerplan (FBP). In een FBP kan de provincie maatregelen vastleggen op het gebied van **schadebestrijding** en **populatiebeheer**. Dit plan richt zich echter niet op bejaagbare soorten, omdat hiervoor al regels zijn vastgesteld op nationaal niveau.

Faunabeheereenheid

Het opstellen van een FBP is in alle provincies van Nederland toevertrouwd aan de Faunabeheereenheden (FBE). Binnen een FBE zijn diverse belangenorganisaties vertegenwoordigd, waaronder natuur-, landbouw- en dierenbeschermingsorganisaties. De belangen van jagers binnen de FBE worden vertegenwoordigd door een **Bestuurlijke Vertegenwoordiger Jacht**. Dit zijn afgevaardigden van jachtorganisaties zoals de NOJG of de Jagersvereniging, die in één of twee zetels deelnemen, afhankelijk van de provincie. Deze vertegenwoordiger vertegenwoordigt alle jagers in de provincie en bepaalt zelf hoe zij hun achterban raadplegen en informeren.

Bij het opstellen van faunabeleid en de uitvoering daarvan moet overeenstemming worden bereikt tussen alle vertegenwoordigers in de FBE. Het uiteindelijke Faunabeheerplan wordt, na akkoord door de FBE, vastgesteld. En vervolgens ter goedkeuring aan het college van Gedeputeerde Staten aangeboden. Pas na het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten kan er gebruik worden gemaakt van het FBP door jagers en grondgebruikers.

Een FBP heeft doorgaans een looptijd van zes jaar en wordt uitgevoerd op basis van omgevingsvergunningen. De uitvoeringsmaatregelen en middelen worden beschreven in de **Provinciale Omgevingsverordening**.

Omgevingsvergunning

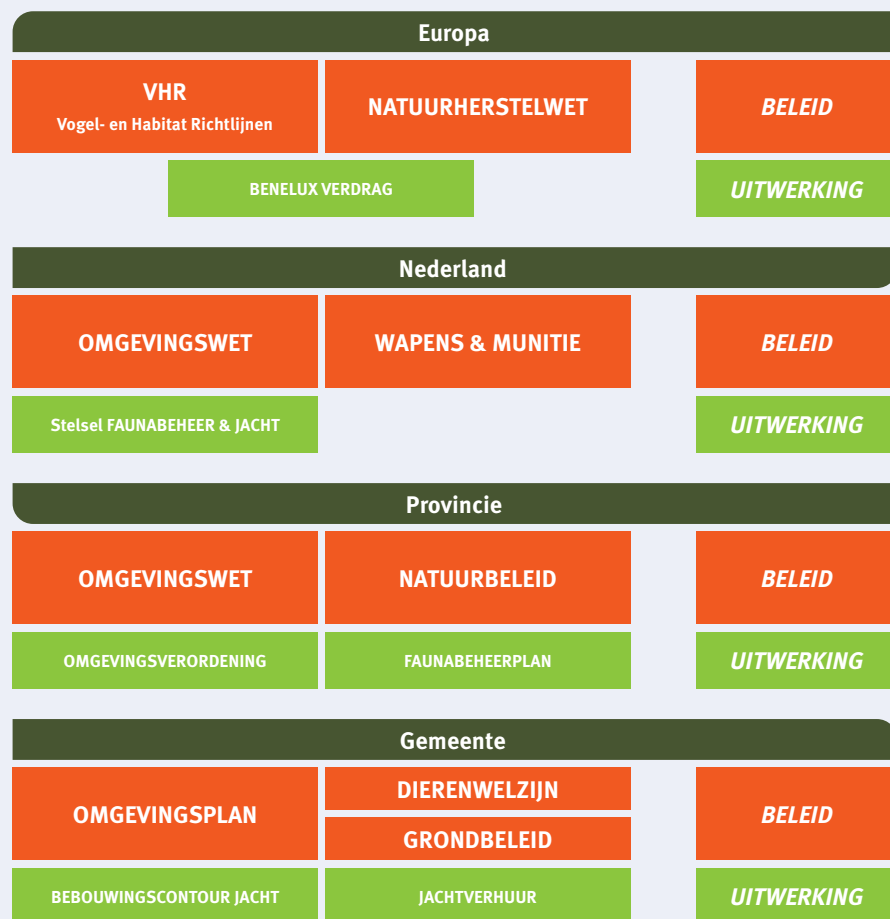
Een omgevingsvergunning is het document waarmee jagers toestemming krijgen voor schadebestrijding en populatiebeheer. In de vergunning worden de volgende zaken vastgelegd:

- Welke faunasoorten het betreft.
- In welke periode(s) de acties mogen plaatsvinden.
- Op welke wijze de acties uitgevoerd mogen worden.
- Welke middelen gebruikt mogen worden.
- Hoe de uitvoering gerapporteerd moet worden.

Het toezicht op de naleving van de omgevingsvergunningen is door de provincies ondergebracht bij de Omgevingsdiensten.

2.5 GEMEENTE

Steeds meer verantwoordelijkheden worden niet langer op landelijk niveau geregeld, maar overgedragen aan gemeenten. Gemeenten kunnen zelfstandig invulling geven aan beleid en activiteiten die zij passend vinden. Zo kunnen zij bijvoorbeeld eigen dierenwelzijnsbeleid en grondbeleid vaststellen. Dit kan gevolgen hebben voor de

Figuur: Schematische weergave beleidsverantwoording en jacht gerelateerde uitwerking

verhuur van gemeentegrond voor jacht, beheer en schadebestrijding.

Een belangrijk onderwerp binnen gemeentelijke omgevingsplannen is het vaststellen van de Bebouwingscontour Jacht. Deze contour bepaalt waar jacht wel en niet mag plaatsvinden in de nabijheid van bebouwing. Voor meer informatie over dit onderwerp:

Bebouwingscontour Jacht.

Participatie en de Omgevingswet

De Omgevingswet stimuleert vroegtijdige participatie bij besluitvorming. Dit houdt in dat belanghebbenden – zoals burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere overheden – al in een vroeg stadium betrokken worden. Vroegtijdige participatie helpt overheden om tijdig belangen, meningen en ideeën in kaart te brengen. Ook WBE's worden gezien als belanghebbenden in de besluitvorming rondom bijvoorbeeld de bebouwingscontour jacht. Hun inbreng kan een grote rol spelen bij het vaststellen of aanpassen van deze contouren. Dit proces wordt verder uitgewerkt in Deel II, hoofdstuk "Omgevingscommunicatie".

2.6 OVERZICHT VAN BELEID EN UITWERKING

In de voorgaande paragrafen is beschreven hoe wetgeving en beleidskeuzes op verschillende overheidsniveaus van invloed zijn op benuttingsjacht, populatiebeheer en schadebestrijding. Elk overheidsniveau draagt hierbij eigen verantwoordelijkheden, wat invloed heeft op de mogelijkheden voor WBE's en hun achterban om effectief faunabeheer uit te voeren.

Onderstaand schema biedt een overzicht van beleid en uitwerkingen per overheidsniveau:

- Europees niveau: richtlijnen en Natuurherstelwet verwerkt in het Benelux-verdrag
- Nationaal niveau: beleid en uitvoering opgenomen in het stelsel Faunabeheer en Jacht.
- Provinciaal niveau: Beleid en uitvoering via het Faunabeheerplan en omgevingsverordeningen.
- Gemeentelijk niveau: Lokaal beleid zoals grondbeheer, dierenwelzijn en de bebouwingscontour jacht.

De rolverdeling en invloed van WBE's wordt verder toegelicht in het hoofdstuk "Positie WBE". Hoe en waar beleidswijzigingen beïnvloed kunnen worden, wordt uitgebreider besproken in Deel II, hoofdstuk "Omgevingscommunicatie".

HOOFDSTUK 3

Positie WBE

HOOFDSTUK 3

- 3.1 Inleiding
- 3.2 Faunabeheereenheid
- 3.3 Grondgebruiker
- 3.4 Wildbeheereenheid
- 3.5 Samenhang tussen partijen

3.1 INLEIDING

Voor Nederland als lidstaat van de Europese Unie vormen Europese wetten het kader waarbinnen het zijn nationale beleid vastlegt. In Nederland zie je vervolgens dat de regering algemene regels vaststelt, maar de daadwerkelijke uitvoering aan de lagere overheden zoals provincies en gemeentes toevertrouwt. Daarmee bestaat de kans dat WBE's in hun werkveld te maken krijgen met regels die per gemeente kunnen verschillen. Zie ook het hoofdstuk over Wetgeving.

In dit hoofdstuk wordt het totale speelveld van het Provinciale Faunabeheer toegelicht. De WBE's in Nederland hebben hierin namelijk een bijzondere positie. Maar het is een samenspel van meerdere partijen. Vanuit de drie-eenheid benuttingsjacht, populatiebeheer en schadebestrijding vormen naast de provincie ook grondgebruikers een belangrijke partner. De verschillende rollen en verantwoordelijkheden van deze partijen worden hieronder toegelicht.

3.2 FAUNABEHEEREENHEID

Een faunabeheereenheid zorgt voor een verantwoorde, duidelijke en deskundige uitvoering van jacht, populatiebeheer en het tegengaan van schade door dieren. Voor elk werkgebied stelt de faunabeheereenheid een faunabeheerplan op (volgens artikel 8.1 van de Omgevingswet).

Op provinciaal niveau geldt dat dit faunabeheerplan (FBP) de praktische uitwerking is van het Provinciale Natuurbeleid. Daarbij moet het FBP voldoen aan de regels in de Provinciale Omgevingsverordening.

Hoorplicht

Voordat de faunabeheereenheid een faunabeheerplan definitief kan laten vaststellen door de provincie, moet zij belanghebbenden “horen”. Deze wettelijke hoorplicht is expliciet opgenomen in de Omgevingswet. Het doel hiervan is dat juist WBE's actief meedenken en adviseren over de inhoud van het faunabeheerplan. Meestal zijn het namelijk de WBE's die, samen met hun leden, zorgen voor de uitvoering van het plan. Zij beschikken over waardevolle veldkennis die essentieel is voor de inhoud, onderbouwing en uitvoerbaarheid van het plan. Het is daarom belangrijk dat WBE's op tijd worden betrokken bij de ontwikkeling, vormgeving en inrichting van het faunabeheerplan. Alleen dan kunnen zij de inhoud goed overzien en een onderbouwd advies geven wanneer zij door de FBE worden gehoord. De Jagersvereniging kan hierbij ondersteuning bieden met landelijke juridische en ecologische kennis.

Verplichting jachthouder

Omgevingswet Artikel 8.2. (Ow) (Bijzondere bepaling over aansluitplicht bij wildbeheereenheid)

1. Jachthouders aan wie een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit is verleend, organiseren zich met anderen in een wildbeheereenheid.
2. Een wildbeheereenheid heeft de rechtsvorm van een vereniging.
3. Een wildbeheereenheid geeft uitvoering aan het faunabeheerplan, bedoeld in artikel 8.1, tweede lid, en bevordert dat het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders.
4. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders kunnen lid worden van de vereniging.
5. Bij omgevingsverordening worden regels gesteld over wildbeheereenheden. Deze regels hebben in ieder geval betrekking op:
De omvang en begrenzing van het gebied waarover zich de zorg van de wildbeheereenheid kan uitstrekken, en
De gevallen waarin en voorwaarden waaronder jachthouders zijn uitgesloten van het eerste lid.
6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarin Onze Minister van Natuur en Stikstof bevoegd is tot het stellen van regels als bedoeld in het vijfde lid. Hierbij worden de grenzen van artikel 2.3, derde lid, in acht genomen.

WBE's moeten er dus voor waken tijdig te worden betrokken bij de totstandkoming van het beleid, de vormgeving en inrichting van het Faunabeheerplan. Alleen dan is het mogelijk om de inhoud van het plan voldoende te kennen en een onderbouwd advies te geven zodra de WBE's door de FBE worden gehoord bij de vaststelling van het Faunabeheerplan. De jagersvereniging kan hierbij ondersteunen op het gebied van landelijke kennis op juridisch en ecologisch vlak.

FBE Vertegenwoordiger Jacht

Vanuit de bestuurlijke FBE Vertegenwoordiger Jacht zal het proces en de voortgang binnen de FBE veelal worden teruggekoppeld naar de individuele jagers en WBE's. Maar gezien de positie van de Vertegenwoordiger binnen het FBE bestuur is enkel ver-

trouwen op zijn/haar inbreng niet altijd wenselijk. Immers, alleen met overeenstemming binnen het bestuur kunnen besluiten worden genomen. De Vertegenwoordiger Jacht moet bereid zijn compromissen te sluiten.

Overige FBE activiteiten

Naast de verplichtingen rondom het opstellen van faunabeheerplannen faciliteert de FBE ook in de uitvoering:

- FBE faciliteert het registratiesysteem voor jachtvelden, afschot- en telgegevens;
- FBE vraagt vergunningen (ontheffingen) aan en stelt deze beschikbaar;
- FBE verstrekt de formats voor de WBE beheerplannen (bijvoorbeeld reewild);
- FBE beoordeelt individuele WBE beheerplannen;
- FBE verstrekt informatie over de wildkalender;
- FBE verzamelt en rapporteert jaarlijks aan de provincie over resultaten en behaalde doelen uit het Faunabeheerplan (zowel schadecijfers, afschot als tellingen).

3.3 GRONDGEBRUIKER

Een grondgebruiker is iemand die deze grond gebruikt (economisch belanghebbende) om er bijvoorbeeld vee te weiden, gewassen te verbouwen of er een activiteit laat plaatsvinden die hij daar beheert. Voorbeelden van dit laatste zijn een beheerder van een golfterrein, tijdelijk opslagdepot, recreatiegebied e.d. In veel gevallen heeft deze grondgebruiker een pacht- of huurovereenkomst voor dit stuk grond. Indien er geen sprake is van een grondgebruiker zoals hierboven is omschreven (o.a. bij braakligging van grond of natuur) of de grondgebruiker is tevens eigenaar, dan is de eigenaar formeel de grondgebruiker.

Uitvoering Faunabeheerplan Omgevingswet Artikel 8.2

“Een wildbeheereenheid geeft uitvoering aan het faunabeheerplan, bedoeld in artikel 8.1, tweede lid, en bevordert dat het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders.”

Grondgebruikers zijn verantwoordelijk voor:

- Afdoende alternatieve maatregelen om faunaschade te voorkomen;
- Registratie alternatieve maatregelen;
- Aanvraag tegemoetkoming faunaschade.

3.4 WILDBEHEEREENHEID

In de Omgevingswet krijgen WBE's een belangrijkere rol dan voorheen onder de Flora- en faunawet. Meestal zijn zij ook degenen die het faunabeheerplan uitvoeren. De Omgevingswet noemt WBE's expliciet als samenwerkingsverband van personen met een omgevingsvergunning voor jachtactiviteiten.

De taken van WBE's zijn:

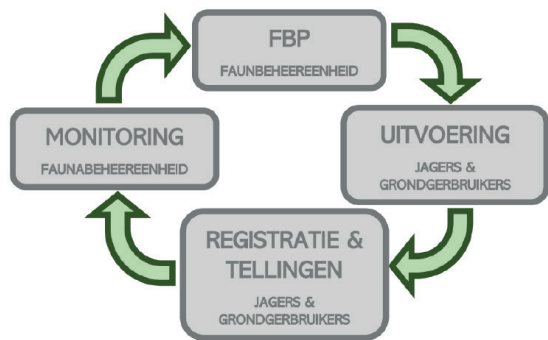
- het uitvoeren van provinciale ontheffingen voor faunabeheer in de praktijk;
- erop toezien dat hun leden jacht en schadebestrijding uitvoeren volgens het faunabeheerplan;
- ervoor zorgen dat hun leden schadebestrijding verrichten ten dienste van de grondgebruikers;
- het adviseren van de faunabeheereenheid over de inhoud van faunabeheerplannen;
- het aanleveren van gegevens voor het faunabeheerplan, zoals telgegevens en afschotregistraties.

3.5 SAMENHANG TUSSEN PARTIJEN

De drie eerder besproken partijen lijken in eerste instantie los van elkaar te staan. De samenhang wordt echter zichtbaar als je kijkt naar het jagersbelang: benuttingsjacht, populatiebeheer en schadebestrijding.

Onderbouwing

In faunabeheerplannen ligt de nadruk vaak op het beperken van faunaschade. Voordat dieren gedood mogen worden (bij schadebestrijding of populatiebeheer), moeten eerst andere maatregelen geprobeerd zijn. Daarom bevatten vergunningen (onthefingen) die voortkomen uit een faunabeheerplan naast afschot ook alternatieve maatregelen. Beide moeten worden geregistreerd. Hierin overlappen de taken van grondgebruiker en jager.

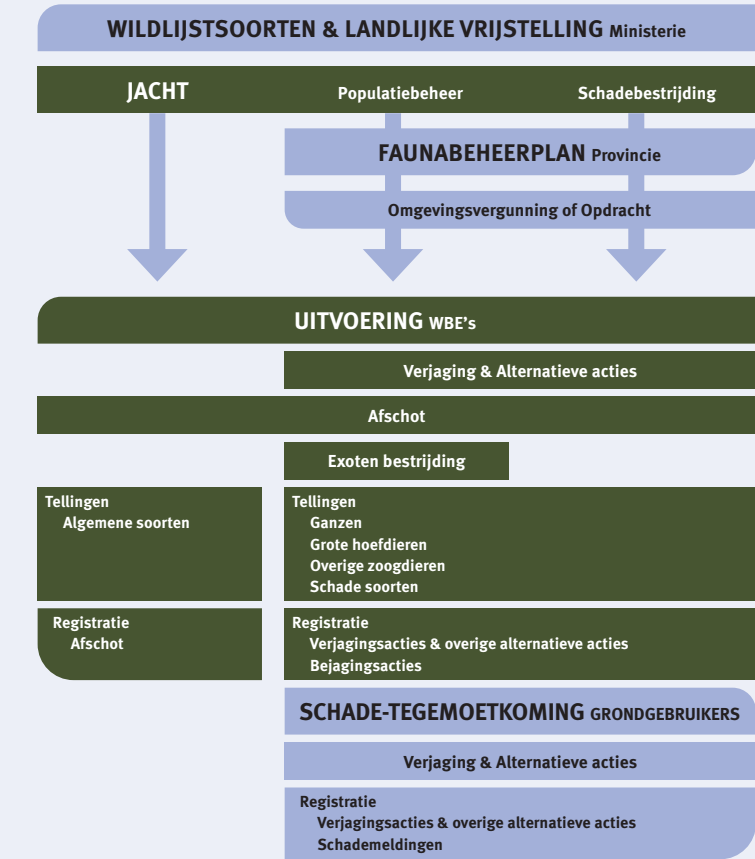
Een goede samenwerking tussen jager en grondgebruiker is cruciaal voor het uitvoeren en vastleggen van maatregelen. Dit is niet alleen belangrijk voor de huidige situatie, maar ook voor toekomstige faunabeheerplannen. Zo wordt de rol van alle drie de partijen duidelijk: de FBE stelt het plan op, jagers en grondgebruikers voeren het

uit en registreren. Die registratie, samen met tellingen, vormt weer de basis voor het volgende faunabeheerplan.

Gegevens

In de vorige paragraaf werd al genoemd dat registratie en tellingen belangrijk zijn. Maar voor WBE’s zijn dit niet de enige relevante gegevens. Het faunabeheerplan richt zich op de doelen van het provinciale faunabeleid: soorten beschermen en faunaschade beperken via populatiebeheer en schadebestrijding.

De regels voor soorten op de wildlijst (jacht) worden landelijk vastgesteld door het ministerie. Zoals in het hoofdstuk “Wetgeving” staat, is er een verschil tussen jacht en derogatie (zoals schadebestrijding en populatiebeheer). Dit zie je ook terug in de manier van registreren en tellen.

Figuur - schematische weergave rolverdeling binnen jacht, populatiebeheer en schadebestrijding.

De jaarlijkse tellingen worden vaak gecoördineerd door WBE’s en bestaan uit:

- tellingen van algemene soorten;
- tellingen van soorten waarvoor vergunningen zijn afgegeven.

De protocollen voor deze tellingen zijn beschikbaar via de website van De Jagersvereniging.

Voor WBE’s en hun achterban zijn tellingen van algemene soorten belangrijk voor de soorten op de wildlijst. Tellingen van specifieke soorten, zoals ganzen of reeën, zijn van belang voor het faunabeheerplan. In een schema wordt de rolverdeling bij jacht, populatiebeheer en schadebestrijding duidelijk weergegeven.

HOOFDSTUK 4

- 4.1 Inleiding**
- 4.2 Statuten**
- 4.3 Huishoudelijk Reglement**
- 4.4 Het WBE-bestuur**
- 4.5 De Algemene Ledenvergadering**
- 4.6 Kamer van Koophandel**
- 4.7 Tuchtreglement**
- 4.8 Verzekeringen**
- 4.9 Communicatiemiddelen**

HOOFDSTUK 4

De WBE als vereniging

4.1 INLEIDING

Volgens de wet is een WBE een rechtspersoon met leden die gericht is op een bepaald doel. De taak van de WBE is beschreven in Artikel 8.2. van de Omgevingswet.

In dit hoofdstuk komen een aantal onderwerpen aan de orde die van belang zijn voor het goed functioneren van een vereniging. Als bijlage treft u de modelstatuten en het model huishoudelijk reglement voor WBE's. Deze kunnen gebruikt worden bij herziening van de statuten en reglementen of bij oprichting van nieuwe WBE's, bijvoorbeeld als gevolg van fusies. Tot slot wordt een toelichting geven over het Tuchtrecht binnen de Jagersvereniging: de Eerraad en de Commissie van Beroep.

Artikel 8.2 Bijzondere bepaling over aansluitplicht bij wildbeheereenheid:

1. Jachthouders aan wie een omgevingsvergunning voor een jachtgeweeractiviteit is verleend, organiseren zich met anderen in een wildbeheereenheid.
2. Een wildbeheereenheid heeft de rechtsvorm van een vereniging.
3. Een wildbeheereenheid geeft uitvoering aan het faunabeheerplan, bedoeld in artikel 8.1, tweede lid, en bevordert dat het duurzaam beheer van populaties van in het wild levende dieren, de bestrijding van schadeveroorzakende dieren en de jacht worden uitgevoerd in samenwerking met, en ten dienste van, grondgebruikers of terreinbeheerders.
4. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders kunnen lid worden van de vereniging.
5. Bij omgevingsverordening worden regels gesteld over wildbeheereenheden. Deze regels hebben in ieder geval betrekking op:
 - a. De omvang en begrenzing van het gebied waarover zich de zorg van de wildbeheereenheid kan uitstrekken, en
 - b. De gevallen waarin en voorwaarden waaronder jachthouders zijn uitgezonderd van het eerste lid.
6. Bij algemene maatregel van bestuur kunnen gevallen worden aangewezen waarin Onze Minister van Natuur en Stikstof bevoegd is tot het stellen van regels als bedoeld in het vijfde lid. Hierbij worden de grenzen van artikel 2.3, derde lid, in acht genomen.

4.2 STATUTEN

De statuten van een vereniging (WBE) bevatten de grondregels van de organisatie en worden ook bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel (KvK) gedeponeerd. Hierin staan de naam, de statutaire doelstelling en bestuurs- onderwerpen. Deze statuten zijn vaak vrij algemeen geformuleerd. Dat is ook aan te raden, want voor iedere wijziging van de statuten is een bezoek aan de notaris nodig. Een fusie of een naamsverandering van WBE's zal de gang naar de notaris noodzakelijk maken om verdere processen te kunnen continueren.

De Jagersvereniging heeft een standaard Statuut beschikbaar voor WBE's, zie:

<https://www.jagersvereniging.nl/content/uploads/2025/06/Model-Statuten-WBE.pdf>

4.3 HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Statuten kunnen aangevuld worden met een huishoudelijk reglement. Hierin wordt de dagelijkse gang van zaken geregeld. De regels zijn aanvullend, en mogen dus niet in strijd zijn met de statuten.

Het voordeel van een huishoudelijk reglement is dat het niet door de notaris hoeft te worden opgesteld. Bij wijzigingen is er geen tussenkomst van de notaris nodig. Specifieke regelingen kunnen hierin worden beschreven, zoals een contributieregeling of de gang van zaken rond WBE-gebiedswijzigingen etc.

Samengevat: de statuten zijn het hoogste recht, het huishoudelijk reglement is de uitwerking van dat recht.

De Jagersvereniging heeft een standaard huishoudelijk reglement beschikbaar voor WBE's, zie:

<https://www.jagersvereniging.nl/content/uploads/2025/06/Model-Huishoudelijk-Reglement-WBE.pdf>

4.4 HET WBE-BESTUUR

De wet bepaalt dat alleen bevoegde WBE-bestuurders de vereniging mogen vertegenwoordigen.

Onbevoegde vertegenwoordiging kan leiden tot aansprakelijkheid (zie ook de toelichting bij de verzekeringen) of tot het niet rechtsgeldig tot stand komen van een overeenkomst, zoals bijvoorbeeld bij een WBE-gebiedswijziging.

Individuele bestuurders mogen in beginsel de vereniging niet vertegenwoordigen. In beginsel betekent hier: tenzij de statuten anders bepalen. De wet biedt namelijk de mogelijkheid om in de statuten uitzonderingen op te nemen.

Zowel het bestuur als de bestuurders die volgens de statuten vertegenwoordigingsbevoegd zijn, kunnen dan de vereniging onbeperkt en onvoorwaardelijk vertegenwoordigen. In de statuten wordt vaak bepaald dat een individueel bestuurslid de vereniging alleen rechtsgeldig kan vertegenwoordigen samen met een ander bestuurslid, waarbij een van beiden voorzitter, secretaris of penningmeester moet zijn. Andere constructies zijn uiteraard ook mogelijk.

Soms is een bestuurslid bevoegd om zelfstandig namens de vereniging op te treden. In andere gevallen schrijven de statuten juist voor dat altijd twee handtekeningen nodig zijn. Denk bijvoorbeeld aan een akkoordverklaring voor een WBE-gebiedswijziging.

4.5 DE ALGEMENE LEDENVERGADERING

Vaak wordt gedacht dat de Algemene Ledenvergadering (ALV) het hoogste orgaan binnen de vereniging is. Toch is dat juridisch gezien niet helemaal juist. In de wet staat namelijk dat de ALV alle bevoegdheden heeft die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn toegekend.

De ALV kan het bestuur geen bindende instructies geven over zaken die tot de wettelijke of statutaire bevoegdheden van het bestuur behoren. Het bestuur bestuurt de WBE zelfstandig en beschikt daarbij over beleidsvrijheid, binnen de grenzen van de statutaire handelingsbevoegdheid.

Bij benoeming geeft de ALV een bestuurslid een mandaat om voor een aantal jaren de vereniging te besturen. Het bestuur moet vervolgens de ruimte krijgen om die taak ook daadwerkelijk uit te voeren.

4.6 KAMER VAN KOOPHANDEL

Bent u een betrokkene bij de WBE of een partij die een overeenkomst wil sluiten met de WBE? Via het Handelsregister van de Kamer van Koophandel is na te gaan wie de WBE mag vertegenwoordigen.

De gegevens in het Handelsregister worden als betrouwbaar beschouwd. Dat wil zeggen: als de gegevens niet kloppen, kan dit een derde niet worden aangerekend. Bij WBE's ontstaan hierdoor soms problemen – bijvoorbeeld wanneer het bestuur het belang van actuele KvK-gegevens onvoldoende onderkent. Om te voorkomen dat onbevoegden namens de vereniging optreden, is het van groot belang dat de inschrijving bij de Kamer van Koophandel correct en actueel is.

4.7 TUCHTREGLEMENT

De Jagersvereniging kent een tuchtreglement. Daarin zijn de taken van de Ereiraad en de Commissie van Beroep vastgelegd. De Ereiraad bewaakt de goede verhoudingen tussen leden onderling en wordt ook wel gezien als de 'rechter van de vereniging'. Tegen uitspraken van de Ereiraad kan beroep worden ingesteld bij de Commissie van Beroep.

Meer informatie vindt u op:
<https://www.jagersvereniging.nl/vereniging/organisatiestructuur/ereraad/>

Ook in deel III wordt het omgaan met geschillen verder toegelicht.

4.8 VERZEKERINGEN

Voor WBE's die zijn aangesloten bij de Jagersvereniging is een verenigingsverzekering afgesloten. Voor meer informatie over deze WBE-verzekering, zie het betreffende document in Deel III.

4.9 COMMUNICATIEMIDDELEN

Het is belangrijk dat WBE's hun leden en andere belanghebbenden structureel informeren over actualiteiten. De Algemene Ledenvergadering (ALV) is hiervoor een belangrijk moment. Aangezien ALV's slechts enkele keren per jaar plaatsvinden, is tussentijdse communicatie wenselijk. Sommige WBE's maken hiervoor gebruik van een nieuwsbriefformaat.

De Jagersvereniging biedt WBE's ook een gratis eigen website aan, met mogelijkheden voor communicatie én registratie.

Zie voor meer informatie het document over de WBE-website in Deel III.

4.10 WBE-WIJZIGINGEN

WBE's opereren in een voortdurend veranderende maatschappij. Dit heeft direct invloed op de samenstelling en het functioneren van een WBE. Het aantal jachthouders en de omvang van jachtvelden kunnen veranderen, en ook de taken van een WBE worden steeds complexer. Hierdoor is samenwerking tussen WBE's – of zelfs een samenvoeging – steeds vaker aan de orde.

Door samen te werken of samen te voegen, krijgen besturen meer mankracht, kunnen overleggen met stakeholders efficiënter worden ingericht en ontstaat een betere verdeling van taken.

Een wijziging van een WBE-grens, een naamswijziging of een vergaande samenvoeging met een andere WBE is echter niet eenvoudig. In Deel III is hierover meer informatie te vinden, inclusief een stappenplan ter voorbereiding op een mogelijke samenvoeging.

HOOFDSTUK 5

WBE-plan

HOOFDSTUK 5

5.1 De Basis

5.2 Gegevensbronnen

5.3 Tot slot

5.1 INLEIDING

Dit hoofdstuk bevat een handreiking voor het opstellen van een WBE-plan. Een WBE-plan beschrijft het werk van de WBE, haar doelen, taken en verantwoordelijkheden.

Het plan kan worden gebruikt bij het aangaan van (nieuwe) contacten, bijvoorbeeld met gemeentelijke en provinciale overheden, en andere belangrijke stakeholders. Belangrijker nog is dat een WBE-plan de basis kan vormen voor de uitwerking van specifieke beheerplannen, zoals een ganzen-, reeën- of wildzwijnenbeheerplan.

Door lokale basisgegevens te verzamelen en bundelen in een WBE-plan, wordt het eenvoudiger om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen en mogelijkheden rondom fauna-beheer. De WBE beschikt hiermee over een gedegen onderbouwing. Dit onderstreept de professionele inzet van de WBE als faunabeheerder.

5.2 DE BASIS

In een WBE-plan wordt eerst geschetst wat een wildbeheereenheid is, welke activiteiten zij uitvoert, en wie haar belangrijkste samenwerkingspartners zijn. Vervolgens wordt informatie opgenomen over de oprichting, het bestuur en andere verenigingszaken, gevolgd door relevante lokale en regionale wetgeving en een gebiedsbeschrijving.

In paragraaf 5.2 worden handreikingen gegeven voor het vinden van beschikbare gebiedsgegevens.

Na deze algemene informatie zoomt het WBE-plan in op de relevante faunasoorten en de voorgenomen activiteiten voor de komende jaren. Om deze activiteiten goed uit te kunnen voeren, is inzicht nodig in de betrokken organisaties (stakeholders). Daarom bevat het WBE-plan ook een overzicht van stakeholders en hun belangrijkste faunathema's.

Bijzondere aandacht verdient de samenwerking met grondeigenaren. Die is essentieel voor faunaschadepreventie en -registratie. Zie hiervoor ook het document “Schademeldingen” in Deel III.

De Jagersvereniging heeft een format beschikbaar om WBE's te ondersteunen bij het opstellen van een WBE-plan (zie Deel III). In de volgende paragraaf wordt aangegeven waar WBE's relevante informatie en gegevens kunnen vinden.

5.3 GEGEVENSBRONNEN

Een van de belangrijkste bronnen van informatie is de Faunabeheereenheid (FBE) en haar Faunabeheerplannen (FBP). Meer informatie is te vinden op: www.faunabeheereenheid.nl

Specifieke WBE-kaarten zijn beschikbaar via:
www.jagersvereniging.nl/wbe

Daarnaast kunnen gegevens uit faunaregistratiesystemen worden gebruikt voor de beschrijving van faunasoorten en toekomstige activiteiten:

FaunaSchade Registratie (FSR): Noord-Brabant, Utrecht, Zuid-Holland

SchadeRegistratie Systeem (SRS): Drenthe, Flevoland, Gelderland, Groningen, Limburg, Overijssel, Utrecht en Zeeland

Faunaspot: Noord-Holland

Bodem-, historische en biotoopgegevens zijn via open data beschikbaar op internet, bijvoorbeeld via: www.clo.nl/indicatoren/nl154406-typen-natuur-in-nederland-2023

Ook gemeenten beschikken vaak over uitgebreide gebiedsspecifieke ontwikkel- en beheerplannen.

5.4 TOT SLOT

Een WBE is niet verplicht om een WBE-plan op te stellen. Zoals in dit hoofdstuk is toegelicht, helpt het wel om als volwaardige gesprekspartner gezien te worden. In de huidige maatschappij is een goede onderbouwing van doelen, activiteiten en maatschappelijke bijdrage van groot belang.

Een WBE-plan biedt andere betrokken organisaties een stevige basis van onderbouwing en bevordert zo de samenwerking én de uitvoering van effectief faunabeheer.

De Jagersvereniging stimuleert het opstellen van een WBE-plan en ondersteunt WBE's graag bij het opstellen ervan.

HOOFDSTUK 6

Omgevingscommunicatie

HOOFDSTUK 6

6.1 Inleiding

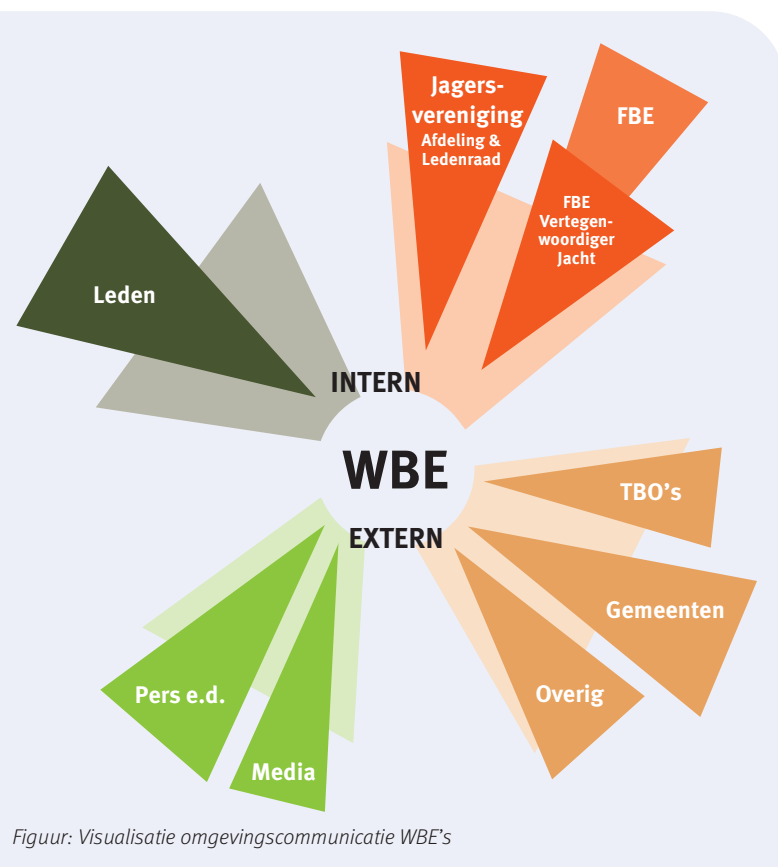
6.2 Interne communicatie

6.3 Externe communicatie

6.1 INLEIDING

Communicatie is een belangrijk onderdeel van iedere vereniging, en dat geldt ook voor WBE's. Binnen communicatie maken we onderscheid tussen interne en externe communicatie.

Interne communicatie richt zich op het contact met de eigen leden, de Jagersvereniging (zowel de afdelingen als de Ledenraad) en de Faunabeheereenheid (FBE). De FBE fungeert als bestuurlijk orgaan waarin jagers worden vertegenwoordigd bij beslissingen over faunabeheer binnen de provincie.

Figuur: Visualisatie omgevingscommunicatie WBE's

Externe communicatie gericht op personen of organisaties buiten het jagersdomein is vaak complexer. Grofweg valt deze communicatie uiteen in twee groepen:

- directe samenwerkingspartners zoals gemeenten, waterschappen en terreinbeherende organisaties (TBO's);
- pers en media, waar WBE's regelmatig mee te maken krijgen.

In de visualisatie worden de interne en externe communicatielijnen van WBE's weergegeven. Hoewel interne communicatie vaak vanzelfsprekend verloopt, kan communicatie met externe partijen uitdagender zijn. Vooral in een tijd waarin jacht en het werk van jagers kritisch worden gevolgd. Toch bieden dergelijke momenten ook kansen om het werk van uw WBE, en dat van jagers in het algemeen, bij een breder publiek onder de aandacht te brengen.

Specifiek voor **negatieve media-aandacht** is in Deel III een aanvullend document beschikbaar. WBE's die hiermee in aanraking komen, worden geadviseerd om de daarin opgenomen escalatieladder te volgen.

In dit hoofdstuk vindt u praktische tips om als WBE effectief te communiceren met zowel interne als externe partijen – kortom: omgevingscommunicatie.

6.2 INTERNE COMMUNICATIE

De interne communicatie binnen de WBE richt zich op de eigen leden en jachtveldhouders en verloopt via de structuur van de vereniging. Wat minder vanzelfsprekend is, is dat ook communicatie met de Jagersvereniging en de Faunabeheereenheid (FBE) onder de interne communicatie valt. Daarom wordt hierop extra toelichting gegeven.

6.2.1 De Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

Veel WBE's zijn aangesloten bij de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging. Dit lidmaatschap biedt tal van voordelen. Zo kunnen WBE's gebruikmaken van de Jagersvereniging als vraagbaak en kenniscentrum. Ook is het mogelijk om kosteloos een WBE-website in te richten via de vereniging.

Afhankelijk van de aard van de vraag kan contact worden opgenomen met het provinciale afdelingsbestuur of het Landelijk Bureau. Elke provincie heeft bovendien een regiomanager die vanuit het Landelijk Bureau ondersteuning biedt.

Het provinciale afdelingsbestuur is op zijn beurt vertegenwoordigd in de landelijke Ledenraad, waarin per provincie afgevaardigden namens de WBE's en individuele leden zitting hebben. Via deze Ledenraad kunnen provincies invloed uitoefenen op landelijke vraagstukken, terwijl landelijke onderwerpen op hun beurt weer worden teruggekoppeld naar de provincies. Deze structuur zorgt ervoor dat zowel WBE's als individuele leden via hun provinciale afgevaardigden invloed kunnen uitoefenen op het Landelijk Bestuur van de Jagersvereniging.

6.2.2 Faunabeheereenheid

De Faunabeheereenheid (FBE) coördineert in opdracht van de provincie de uitvoering van het faunabeleid. Wat deze coördinatie concreet betekent voor WBE's, is beschreven in Deel I, hoofdstuk "Wetgeving".

De besluitvorming binnen de FBE vindt plaats in het FBE-bestuur. Hierin behartigt de Vertegenwoordiger Jacht de belangen van de WBE's en individuele jagers uit de provincie. Regelmatig overleg tussen de provinciale WBE's en deze vertegenwoordiger kan bijdragen aan meer wederzijds begrip, grotere invloed en daardoor meer mogelijkheden voor effectief faunabeheer.

6.3 EXTERNE COMMUNICATIE

6.3.1 Gemeenten, TBO's en overige partijen

Met de invoering van de Omgevingswet worden gemeenten steeds belangrijker als gesprekspartner voor WBE's. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste onderwerpen waarop WBE's en gemeenten met elkaar te maken hebben:

Gemeenten

- Omgevingsplan
 - o Begrenzing van bebouwingscontouren voor de jacht: Gemeenten stellen vast waar deze grenzen liggen.
 - o Plaatsing van jachtinrichtingen: Bijvoorbeeld hoogzitten, waarvoor gemeenten de mogelijkheden kunnen vaststellen.
- Biodiversiteit
 - o Veel gemeenten voeren een biodiversiteitsbeleid. WBE's kunnen hierin een actieve rol spelen, met name in het buitengebied. Bijvoorbeeld via de Biodiversiteitscatalogus, waarin maatregelen voor het bevorderen van biodiversiteit zijn opgenomen.

Aanbevelingen voor communicatie met gemeenten

Vorbereiding

Om effectief in gesprek te gaan met gemeenten is het belangrijk om goed zicht te hebben op de onderwerpen en dossiers die op de gemeentelijke agenda staan. Deze informatie is te vinden via de raadsinformatiesystemen van gemeenten, waarop vaak een abonnement kan worden genomen. Regelmatig contact met wethouders, raadsleden en beleidsambtenaren draagt bij aan een goede verstandhouding. Dit is niet alleen van belang wanneer specifieke onderwerpen spelen, maar juist ook in rustige periodes. Samenwerking met andere WBE's of met het provinciale afdelingsbestuur kan hierbij van grote meerwaarde zijn.

Jaarlijks overleg

Het is aan te bevelen om minimaal één keer per jaar bestuurlijk overleg te voeren met de wethouder en/of beleidsambtenaren. Tijdens deze bijeenkomst kunnen actualiteiten worden besproken, het jaarplan van de WBE worden toegelicht en de uitvoering van faunabeheerplannen worden geëvalueerd. Voor dit overleg kan gebruik worden gemaakt van het WBE-plan, waarvan een opzet is te vinden in Deel II.

Politieke contacten

Het onderhouden van contact met de gemeenteraad is van belang, vooral wanneer een voorstel op de agenda staat. Dit biedt de mogelijkheid om te peilen hoe partijen tegen een onderwerp aankijken. Een bezoek aan fracties kan nuttig zijn om de standpunten van de WBE onder de aandacht te brengen.

Daarnaast staan politieke partijen vaak open voor het bespreken van initiatieven, zoals subsidieaanvragen voor biodiversiteitsprojecten. Een belangrijk instrument van de gemeenteraad is het stellen van mondelinge of schriftelijke vragen. Het bestuur van de WBE kan fracties hierbij benaderen en desgewenst een voorstel voor de vragen opstellen, eventueel in samenwerking met de regiomanager van de Jagersvereniging. Dit levert niet alleen aandacht voor het onderwerp op, maar vaak ook publiciteit. Bij de beantwoording van deze vragen kan de regiomanager eveneens ondersteuning bieden.

Activiteiten

Een krachtige manier om relaties te versterken, is door wethouders, raadsleden en beleidsambtenaren uit te nodigen voor activiteiten van de WBE, zoals wildtellingen. Bij deze activiteiten worden de gasten ontvangen door (een lid van) het WBE-bestuur. Met eventuele ondersteuning van het verenigingsbureau wordt vooraf een kernboodschap voorbereid, die tijdens de activiteit aan de aanwezige politici wordt meegegeven.

Relevante gemeentelijke beleidsterreinen

- Dierenwelzijn
 - o Verhuur van gemeentelijke gronden voor de jacht: Dit kan variëren van incidentele toestemming tot structureel beleid.
 - o Gemeenschappelijke regelingen (GR): Gemeenten nemen vaak deel aan recreatieschappen en omgevingsdiensten via GR's. Binnen een GR hanteren meerdere gemeenten gezamenlijk beleid.
- Openbare orde en veiligheid
 - o Toezicht en handhaving: WBE's kunnen deelnemen aan werkgroepen zoals 'Veilig Buitengebied'.
 - o Omgaan met activisme: Gemeenten (via de burgemeester) zijn verantwoordelijk voor de openbare orde, waaronder ook zaken als vandalisme, bedreigingen en activistische acties vallen.

- o Verkeersveiligheid: Zeker bij het beheer van grote hoefdieren is de gemeente als wegbeheerder een belangrijke partij.

Terreinbeherende Organisaties (TBO's)

Terreinbeherende organisaties, zoals Staatsbosbeheer en Natuurmonumenten, hebben directe invloed op verschillende onderwerpen:

- Verhuur van gronden: In sommige delen van Nederland spelen TBO's een cruciale rol, met name vanwege provinciale natuurambities.
- Biodiversiteit: Veel TBO's hanteren een landelijk kader voor jachtbeleid, maar lokale beheerders kunnen hiervan afwijken op basis van specifieke natuurdoelen.

Waterschappen

Waterschappen hebben directe invloed op de volgende onderwerpen:

- Verhuur van gronden: Door de aanwezigheid van sloten en kanalen breder dan 10 meter en hun vaak aanzienlijke grondpositie, zijn waterschappen in sommige regio's van groot belang.
- Biodiversiteit:
 - o Veel waterschappen hebben een biodiversiteitsbeleid, waarin WBE's een rol kunnen spelen via de Biodiversiteitscatalogus.
 - o Exotenbeheer: Een belangrijke taak van waterschappen, waarbij samenwerking mogelijk is.
 - o Eutrofiëring van oppervlaktewater: Waterschappen werken aan verbetering van de waterkwaliteit, onder andere door het beperken van de impact van ganzen-ontlasting.
 - o Bufferstroken: Waterschappen richten bufferstroken in en handhaven deze. Jagers dragen hier vaak aan bij door deze stroken in te zaaien met akkermengsels.

Een goede lobby begint met een overzicht van de belangrijkste stakeholders. Naast gemeenten, TBO's en waterschappen zijn ook landgoedeigenaren en andere terreineigenaren belangrijke partijen om mee in gesprek te gaan.

6.3.2 Pers en media

Interviews

Wordt je WBE benaderd voor een interview? Dat biedt een uitstekende kans op gratis publiciteit. Maar instemmen met een interview betekent niet dat je de regie volledig uit handen hoeft te geven.

Het Landelijk Bureau biedt een Communicatiegids met tips om interviews professioneel aan te pakken. Bij twijfel kun je altijd contact opnemen met het communicatieteam van het Landelijk Bureau of de regiomanager van je provinciale afdeling.

Social media

Social media is een krachtig communicatiemiddel. Het biedt de mogelijkheid om snel nieuws te delen, de activiteiten van de WBE te laten zien en bij te dragen aan informatie, educatie en imagovorming. Houd er echter rekening mee dat je weinig controle hebt over wat er met een bericht gebeurt. Een tweet kan zomaar opduiken op het account van een anti-jachtorganisatie.

Omgaan met social media vereist daarom zorgvuldigheid, zowel bij het plaatsen van berichten als bij het reageren op anderen. Investeer tijd en aandacht om je boodschap professioneel over te brengen.

Tips voor socialmediagebruik

Algemeen

- Blijf feitelijk: Feitelijke berichten voorkomen ongewenste reacties of herpublicaties.
- Vermijd marketingtaal: Gebruik geen commerciële of promotionele toon, ook niet tussen de regels door.
- Reacties:
 - o Reageer zorgvuldig en ga niet in discussie.
 - o Vaak is niet reageren beter; zo voorkom je dat je onbedoeld aandacht vestigt op ongewenste onderwerpen (wrijven in de vlek).
- Wees bewust van blijvende zichtbaarheid: Berichten blijven vaak lang vindbaar, zelfs na verwijdering.
- Neem de tijd: Reageer niet impulsief of emotioneel op onjuiste informatie. Zorg voor een goed doordachte, feitelijke reactie.
- Stem af met de vereniging: Zorg dat je berichten aansluiten bij het standpunt van de WBE. Overleg bij twijfel met collega-bestuursleden.

Effectieve posts

- Voeg (bewegend) beeld toe en gebruik relevante hashtags en tags om je bereik te vergroten.
- Stimuleer interactie met vragen, polls of quizjes.
- Kies het juiste kanaal:
 - o Twitter (X): Geschikt voor journalisten, politici en beleidsmakers.
 - o Instagram: Ideaal voor jongere doelgroepen, met focus op visuele content.
 - o Facebook: Bereik de oudere generatie met toegankelijke, informatieve berichten.
- Maak gebruik van Stories en Reels (op Instagram/Facebook); deze krijgen vaak veel aandacht.
- Monitor je posts:
 - o Experimenteer met andere invalshoeken bij weinig bereik.
 - o Houd reacties de eerste 24 uur actief in de gaten en corrigeer indien nodig onduidelijkheden of verwijder ongepaste reacties.

NIET DOEN

- Gebruik geen toevoegingen als: “Kijk eens wat jagers allemaal doen.” Dit kan negatieve reacties uitlokken.
- Kopieer niet klakkeloos dezelfde post naar meerdere platforms. Pas je boodschap aan de doelgroep en stijl van elk platform aan.

